

Ófrættakend töl úr norska búskapinum

Jan Müller

20.05.2014 - 10:24

Oljan.fo

Ofta verður Noreg umrøtt sum eitt múgvandi land við overrhonds stórum inntøkum og einum munagóðum fíggjarligum avlopi. Men ein frágreiðing, sum norska hagstovan legði fram í gjár, gevur eina ørvísið mynd.

Í sambandi við frágreiðingina hevur hagstovan hugt at gongdini í búskapinum hjá landi og kommunum tey seinastu 35 árini, og niðurstøðan er ein mynd av einum samfelagi við einum bløðrulíkum búskapi.

Síðani aldarskiftið hevur Noreg havt eina menning í búskapinum, sum eingin hevur sæð fyrr í nýggjari tíð. Inntøkurnar eru vaksnar munandi meiri enn útreiðslurnar, og serliga í árunum 2006 til 2008 hevði tann almenna umsitingin risastórt avlop, sum fyri tað mesta stavaði frá vinningsbýti í oljuvinnuni.

Minni inn - meiri út

Men sambært hagstovuni í Oslo er gongdin við at fáa eina vend nú, og verður hugt at inntøkuvækstrinum í prosentum ár um ár, hefur hann bara trýggjar ferðir verið minni enn nú. Í fjør var inntøkuvæksturinn bara 0,6 prosent. Fyrr hava bara fíggjarkreppan, avleiðingarnar av yvirganginum 11. september í 2001 og krepan í Asia elvt til negativa menning.

Samstundis sum inntøkurnar minka, veksa útreiðslurnar við rúkandi ferð, og avleiðingin er, at avlopið minkar.

Vanliga er avlopið eitt sindur ymiskt frá einum ári til annað, men hefur hagstovan rætt í sínum metingum, bendir alt á, at verandi gongd fer at standa við. Hagstovan vísir á, at framleiðslan í oljuíðnaðinum er minkað 40 prosent eftir tíggu árum, og at tað er tann søguliga góði oljuprísurin, sum heldur inntøkunum uppi.

Roknað verður eisini við, at útreiðslurnar fara at veksa sera nógv í komandi árum. Tað kemst serstakliga at veksandi útreiðslum til lönir og ymsar stuðulsskipanir, og sambært hagstovuni fara bæði at veksa nógv.

Í fjør vóru útreiðslurnar hjá tí almenna 1330 milliardir norskar krónur, sum svarar til 260.000 krónur fyri hvørt einasta menniskja í landinum.

-Talið á eldri fólki veksur støðugt, og tað fer at krevja størri útreiðslur til pensjónir og lönir. Væksturinn fer at standa við út ímóti 2050, við tað at ein størri partur av teimum nógvu, sum vórðu fødd í krígsárunum, fara at fáa tørv á ymsum umsorganartænastum, skrivur hagstovan í frágreiðingini.

Tekniskt konkurs

Tøl hjá fíggjarmálaráðnum vísa, at tað almenna hefur pensjónsskyldur upp á 7.850 milliardir krónur. Í Oljugrunninum eru 5.476 milliardir krónur.

-Sostatt eru pensjónsskyldurnar nógv størri enn pengamongdin í Oljugrunninum og tann almenna nettoognin annars, skrivur fíggjarmálaráðið í sambandi við endurskoðaðu fíggjarlógina.

Við størri skyldum enn ogn er Noreg tað, sum rópt verður tekniskt konkurs.

Hagstovan skrivur bart út, at eftir hennara metingum fer Noreg at forvinna minni í framtíðini, samstundis sum lítið og einki kann gerast fyri at skerja útreiðslurnar.

-Gongdin í avlopinum árinum frá 1978 til 2013 er serliga merkt av teirri sera jaligu menningini eftir aldarskiftið. Vit vænta, at veksandi inntøkur av vinningsbýti og rentum fara at útjavna tær minkandi inntøkurnar frá petroleumsvinnuni í ein ávísan mun, men at inntøkumenningin verður heldur lakari enn í árunum 1978-2013. Hinvegin verður tað

trupult at tálma útreiðsluvøkstrinum, og tí fer avlopið at minka í árunum frameftir, skrivar hagstovan.

Kommunurnar illa fyri

Sum heild hevur tað gingið væl í Noregi tey seinnu árinum, men um ein tekur tað almenna fyri seg og kommunurnar fyri seg, er munurin ovurstórur.

Meðan avlopið hjá tí almenna er vaksið við einum tvísifraðum prosenttali á hvørjum einasta ári síðani miðskeiðis í nítiárunum, hevur tann kommunali parturin bara havt avlop eitt einstakt ár í hesum tíðarskeiðinum. Meðan staturin hevur ovurstórt avlop, er tað strævið at reka kommunurnar, og í roynd og veru er støðan hjá kommununum nógv verri nú enn fyrr.

-Kommunurnar hava havt hall tey flestu árinum. Ringast var í 2008, tá hallið var meiri enn 10 prosent samanborið við inntøkurnar. Sjálvt um hallið er minkað tey seinastu árinum, var tað lutfalsliga stórt í fjør, og øll seks árinum síðani 2008 hevur tað verið oman fyri fimm prosent samanborið við inntøkurnar, skrivar Hagstovan í Oslo í frágreiðingini.

Um orsøkina til, at tað gongur væl hjá statinum og illa hjá kommununum, skrivar hagstovan, at, hetta kemst av, at staturin fer við øllum inntøkunum frá oljuvinnuni og teimum inntøkum, sum standast av teimum.